УМОВИ ПРИЙНЯТТЯ НА ПБФ В ПРЯШЕВІ
на шк. рік 1980—1981.

Православний богословський факультет в Пряшеві прийме на шк. рік 1980—81 кандидатів навчання за таких умов:

а) До однорічного підготовчого курсу при ПБФ можуть бути прийняті кандидати, які мають принаймні 17 років і котрі не мали змоги закінчити середню освіту.

б) **На I курс Православного богословського факультету** можуть бути прийняті кандидати, котрі закінчили повну середню школу з матурою. Власноручно написану заяву треба подати на адресу Православного богословського факультету в Пряшеві, вул. Сладковича № 23, прикладаючи такі документи:

1. Метрику про хрещення. 2. Останнє шкільне свідоцтво. 3. **Лікарську посвідку про стан здоров'я. 4. Життєпис (у двох екземплярах). 5. Рекомендацію місцевого священика.**

Заяви, разом з вищенаведеними документами, треба подати на деканат ПБФ в Пряшеві до кінця квітня 1980 р.

ЛИКУЙ, ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Ликуй, ликуй, весь мір!
Ликуй, священных клир!
Ликуйте, ангелы,
Ликуйте, могилы,
Ликуй, вся Вселенна,
Солнце, звезды и луна!
Ликуй! Христос воскрес!
Открыл врата Небес.
Ликуй, Пресвятая,
Многострадальная.
Ликуйте, святые,
Непобедимые,
Ликуй, угнетенный
И скорбью томленный,
Ликуй, ликуй! Правда
Побеждает всегда!

о. А. Э. Подгаецкий

Слідуючий номер вийде 2 травня 1980 р.

Видає: Православна Церква в Чехословаччині у ЦВ у Братіславі. — **Редакція:** 080 01 Пряшів, вул. ім. Словацької республіки рад № 1 тел.: 313-79. Керує редакційна колегія. Відповід. редактор проф. Др. Стефан Пружинський, технічний редактор Г. Ференцова. — Виходить 12 раз у рік. — Друкують Дуклянські друкарні, н. п. Пряшів. Річна передплата — 12 Кчс, один номер — 1 Кчс. Річна передплата для кордону — 2 долари — Поширює ПГС. Замовлення приймає кожний поштамт і листоноші. Закордонні замовлення треба надсилати на адресу PNS — Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48. Дозволено постановою SÚTI 15/10 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu: 49 894.

ЗАПОВІТ СВ. КИРИЛА І МЕФОДІЯ

РІК ВИДАННЯ XXIII МІСЯЧНИК ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ № 4/1980

З життя Пряшівської єпархії

АРХІЄРЕЙСЬКІ БОГОСЛУЖЕННЯ

Перший тиждень Великого посту православні вірники Пряшівського приходу прожили з Божою поміччю в духовній радості, зокрема ті, які брали участь в щоденних вечірніх богослуженнях — великих повечеріях.

«Откуду начну плакати окаянного маєго житія діяній...» Під враженням цих прекрасних слів цт. Андрія Крітського, які на початку Великого посту почав читати в храмі св. Олександра Невського в Пряшеві Преосвященніший владика Николай, побожна душа християнина справді задумалась над тим, що в минулому періоді зробила поганого, а тому з скорботою і відданістю взивала до свого Благодіятеля: «Помилуй мя, Боже, помилуй мя». В читанні канону взяли участь і о. прот. М. Кернашевич, директор УЄР, та д. о. прот. Петро Корманик, настоятель Пряшівського приходу. Ціле повечеріє завершилось співом присутніх: «Господи сил, с нами буди, інного бо разве Тебе помощника в скорбіх не імамы, Господи сил, помилуй нас!»

Преосвященніший владика Николай служив св. Літургію в місяці лютому поза своєю каплицею і в кафедральному храмі за участі пряшівського духовенства, а саме 3, 17 і 24 лютого.

ПОБЕДА НАД ЗЛОМ

Замолкли тоны
песней радостных,
взамен парамий
звуков чудесных
в храмах услышишь
лишь мелодий грусть.
Смуту и печаль миллионов уст.

Настало время
раскаяния;
бороться с грехом>
Оправдания
найти нелегко,
в нас трагедия,
лесть, ирония.
Порок мучитель
был наш учитель...

Прекратить союз
крепких драков уз,
то сверх наших сил,
то смог только Он —
борец Михаил!

Но могучей силой,
силой невидимой,
Божьей благодатью,
крепким умоленьем
мы встанем с победой!

о. А. Э. Подгаецкий

Пасхальное послание

«Воскресение Твое, Христе Спасе, ангелы поют на небеси. И нас на земли сподоби чистым сердцем Тебе славити».

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Ныне все христианские церкви, и Восток и Запад, одновременно, торжественно и светло празднуют Христово Воскресение. И радостный привет Церкви, торжествующей востание Христа из мертвых, — «Христос Воскресе!» — раздается по всему христианскому миру, вызывая ответный возглас верующих сердец — Воистину Христос Воскресе!

Эти слова объемлют целых две жизни, сливают два мира, соединяют небо с землею, тварь с Творцом и человека с Богом.

В этих словах и победная весть, и откровение тайны, и призыв к радости, и приветствие любви, и пожелание мира. Эти слова, несомненно, впервые произнесены были учениками Христовыми, которых после безутешной скорби внезапно осенила великая радость.

Мы как бы видим своими глазами этих учеников Христовых, после долгих дней тяжкого мучения и ужаса в волнении встречающихся друг с другом и говорящих друг другу: «Христос Воскресе!», «Воистину Воскресе!».

С тех пор эта благодатная и радостная весть через столько веков пронеслась в этих самых звуках из уст в уста, от слуха к слух, из рода в род. Сколько душ и сердец она радовала! Сколько верующих окрыляла она радостной надеждой воскресения и вечной жизни! Сколько неизреченных утешений пролила на все человечество! Наконец, она и до нас донесла ту же самую чистейшую и совершеннейшую радость, печать которой у всех на лице, луч которой у всех во взоре. Мы, хотя и недостойнейшие, чада и ученики Христовы, так же радостно говорим друг другу: «Христос Воскресе!» И слышим уверенное: «Воистину Воскресе!»

Мы слышим в Церкви, как ангелы и воины, мироносицы и апостолы, гроб и землетрясение, камень и пелены, — все возвещало о Воскресении Христа, и мыслию, и словом мы этому ответствуем: «Воистину Воскресе Христос!» Сердце и плоть наша возрадовастся о Бозе живе (Пс. 83,3).

У нас нет трепета и ужаса, которые испытали апостолы; нет горьких слез, которые лились у мироносиц; мы полны мира

и восторга и не знаем лучших слов, как эти слова: «Христос Воскресе!».

Мы не боимся, как тогда устрашенные ученики, возвещать великую и радостную весть Воскресения, — мы благовествуем ее всем и всюду — во всякое время дня; мы многократно повторяем ее и чем больше ее слышим, тем больше уверяемся в ее истине.

Воскресение Христово уверило нас в прощении нашем, которое от Гроба воссиаяло, которое утвердило нас в надежде нашего воскресения и вечной жизни; все это даровал нам воскресший Спаситель наш, Спаситель мира. «Приидите, возрадуемся Господеви, воскликнем Богу Спасителю нашему» (Пс. 94, 1). Приблизимся к Нему духом и верою, дабы услышать от Него ту же великую радость в благодатных словах любви, милости, отрады и утешения, какую Он, воскресший плотию, приявший «всякую власть на небеси и на земли», возвестил Марии Магдалине, святым женам-мироносицам и возлюбленным Своим ученикам.

И будем благоговейно хранить в сердцах наших веру в то, что воскресший Христос и ныне посреди нас и есть и будет по Своему Божественному обетованию: «Се Аз с вами есмь во вся дни до скончания века» (Мф. 28, 20).

И будем жить этим радостным сознанием, ибо Воскресение Христово есть подлинно жизнь наша и радостная надежда нескончаемой жизни в светлых обителях Отца нашего небесного: «Воскресе Христос — и жизнь жительствует» (св. Иоанн Златоуст).

В эти святые радостные дни да бежит от наших сердец всякий мрак, всякая печаль и уныние! И да будет для нас великой силой, связующей нас, чад Христовой Церкви, радость Воскресения Христова. «Господь близ» (Филип. 4,4).

Приветствуем вас, возлюбленные отцы, братья и сестры, с этим радостным днем Воскресения Христова!

Да пребывает воскресший Господь наш с нами и среди нас не только в эти святые дни, но и во все дни нашей жизни, осеняя нас благодатию Своею и утешая нас Своею святою радостию!

Прага, Пасха Христова, 1980 год.

† НИКОЛАЙ,
епископ Пряшевский

† ДОРОФЕЙ,
Митрополит Пражский и всей Чехословакии

Гріб Христа — джерело нового життя

«Во гробі плотскі, во аді же с душею яко Бог, в раї же с разбойником і на престолі был єси, Христе, со Отцем і Духом, вся ісполняяй неописанний».

Пасхальна пісня уводить нас у таїну трьох священних днів, в яких відбувалось наше спасеніє. Христос, наш Спаситель, тілесно лежав у гробі, однак одночасно з душею зоступив в преісподнюю, тобто в ад, й одночасно панував з Отцем і Св. Духом на небесному престолі. Це становить і зміст трьох днів, які кульмінували славним Воскресенієм Христа.

Ми могли б довго аналізувати таїну Воскресенія з різних сторін і поглядів. Однак зупинімся лиш на змісті перших речень цитованої пісні.

Гарно і виразно духовну подію, про яку тут говориться, виражає ікона, що прикрашає обгортку цьогорічного нашого церковного календаря. Ми видимо на ній Ісуса Христа, як вступає через проломлені брами і розірвані ланцюги до того місця мук, яке наша церковна пісня називає адом, тобто преісподнею. Там Його чекали всі старозавітні люди, передусім справедливі і віруючі. Син Божий в лівій руці тримає хрест — ознаку Його мук, Голгофи, Його смерті, Його гробу, але одночасно це також ознака Його Божественної, жертвенної Любові і скарб Його Перемоги. Праву руку — свою Божественну десницю — Він подає усім, які глядали Його з надією — від Адама і Єви, наших прародичів, через старозавітніх патріархів і пророків, царів і сповідників. В цьому ряді найближче стоять до Нього сини Ізраїля, але не лиш вони. Адже у пасхальній пісні говориться, що «всі, які були приковані до пекельних пут, поспішали як течія до Світла». Це, напевно, всі ті, які повірили як проповіді старозавітніх Божественних людей, звіщаючих прихід майбутнього Царства в пришесті Месії — Христа (останнім сповіщачем став св. пророк і Предтеча Йоан Хреститель), так і ті, які повірили вісті самого Ісуса Христа і які померли перед Його людською смертю. Отже — зруйнування преісподньої (пекла) і визволення її в'язнів, виведення їх на свободу, до Світла, до вічної блаженності небесної — це власне є змістом ікони Воскресенія.

Ми можемо додати: справжній православний християнин розуміє, що в цій іконі відбитий справжній православний мотив Воскресенія. І хоч ми знаємо інший образ, на якому є ангели, що відвалюють камінь на гробі Христовому, з якого Він сам виступає, але цей мотив виник на Заході, а на Схід проник лише завдяки латинським впливам. Отже, це є щодо первісної духовної традиції Православ'я чужим впливом.

Чому наша Православна Церква в своїй традиції дає перевагу зображенню Воскресенія як зступлення Христа в ад, а не образу, як Христос виступає з гробу? Самотнє Воскресеніє — Воскресеніє із мертвих — це тайна, яку Православна Церква святкує в мовчанні, не дозволяючи собі її ні зобразити, ні описати. Адже ні св. євангелія про це не говорять, засвідчують нам про порожній гріб і про віру тих, які стрілися із воскреслим Спасителем, коли Він їм показався. Не ангели відвалюють камінь гробу, але сама Божественна сила Воскреслого. Його Воскресеніє із мертвих є актом Божественної всемогутності, чудом його Боголюдської Перемоги над дійсністю смерті, тріумфом Його слави, коли Він своєю «смертію смерть поправ», тобто знищив, стер. Це подія незобразима, невимовна. Так само сторожа, яку жиди поставили до гробу Христа, щоб ніби ученики Спасителя вночі не прийшли і не вкрали Його Тіло, була осліплена світлом, яке пробило собі переможно дорогу з гробу. Момент воскресенія незобразимий за своєю повнотою, як незобразимим є і сам акт введення світла з небуття в буття, як акт створення людини в душу живу, як акт самого життя. Це духовне відродження, яке псаломщик і пророк Давид просив у 50 псаломі: «Дух прав созижди во утробе моей!» Сучасна мова, може, могла б спробувати наблизити цю подію такими картинами, як експлозія, вибух, звільнення внутрішньої енергії. Але ми відчуваємо, як слабо ці і подібні вирази наближають нам тайний факт Воскресенія — відновлення Життям Божим життя людського покоління.

Пасхальна пісня «Христос воскресе із мертвих, смертію смерть поправ!», яку ми вже цитували, має теж другу частину: «І сущим во гробіх, живот даровав» — і перебуваючим в гробах життя дарував. Ми вже бачили, що перша частина стосується незобразимості акту Божества. Друга частина цього спасительського, духовного акту попадає у цілий світ людей, охоплює всю людську долю. Це є саме та частина, яку висуває наша ікона — сошествіє Спасителя в преісподнюю — подія зобразима, хоч невидима.

Про те, що Ісус Христос справді зступив в ад по своїй смерті, радісно засвідчує св. апостол Петро: «Христос єдиною о грісіх наших пострада, праведный за праведники, да приведет ны Богові, умерщвлен убо плотію, ожив же духом, о немже і сущим в темници духовом, сошед проповіда» (1 Петр. 3, 18—20, порівн. 4, 6 і Діяння 2, 27—30, Еф. 4, 8—10).

Слова св. апостола засвідчують, що сповідує наша пасхальна пісня, вище цитована, читана священиком і під час св. Літургії по великому вході:

«В гробі тілом, в аді з душею як Бог . . . ти був . . .» Возвіщеніє Христа в духовному виді душам в аді мало той самий зміст, як була проповідь Спасителя на землі. Яка це була мова, на якій Він говорив. Цього ми не знаємо. Лише сміємо гадати, що це була вість повністю відчутна і досконало зрозуміла всім, які її почули або які виділи Возвістителя. Возвіщеніє мало, безперечно, характер прямого і негайного духовного пізнання. Мову душей можна порозуміти нашою досвідченістю інтуїтивного пізнання, прямого освітлення, яке спалахне в душі як капсуля, як джерело.

Через те, що Господь Бог створив людину єством вільним, це пізнання приймають всі, які з ним зустрілися або радісно і вдячно посередництвом акту віри. З віри вони досягають і виправдання або, з другого боку, не приймають — оскільки їх свобода закаламучена і зв'язана гріхом, і в такому разі залишаються вони в стані непокаяності, невиправдання, в стані зла і ненависті відносно пізнання правди. Насамперед Ісуса Христа пізнали ті, які довго роками дивилися в Його сторону і нетерпеливо Його чекали: справедливі люди Старого Завіту. Їх душі радісно поспішають до Нього, щоб залишитися назавжди із Ним. Вони визволені із ада, бо ад, за словами св. Йоана Златоуста в пасхальному Слові, є: «сошедшім в него Господом упразднен, поруган, умерщвлен, низложен, связан».

Голгофський хрест здавався дияволу перемогою, але в дійсності був початком його поразки, бо Хрестом, гробом, сошествієм в ад і виведенням звідси тих, які повірили, Христос перемагає над злом, прокляттям і смертю. І як останній акт цього спасительського діла приходить переломлення власного гробу і славне Воскресеніє самого Христа, який добровільно вступив у пекло не для того, щоб служити злу, але щоб назавжди його позбавити злої сили.

Літургійно Церква зберігає від Великодньої П'ятниці до Воскресенія спокій, адже Христос Спаситель «плотію уснув». Однак ще перед Воскресенієм в Літургії Великодньої Суботи дається радість з того, що в цьому зовнішньому «сні Його Тіла» духовно відігралося. На Літургії св. Василія, яка починається вечернею, служеною духовенством в чорних ризах, нараз зміниться фарба з чорної на світлу, радісну — пасхальну! Все сталося — з гробу вже пломеніє світло спасенія, визволення, бо Христос «зоступив в преісподняя землі». І незабаром нам, живим, які йдемо лиш цим життям до Царства Небесного, буде провіщено найсолодше, найпереможніше радісне возвіщеніє: «ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ ІЗ МЕРТВИХ, СМЕРТІЮ СМЕРТЬ ПОПРАВ, І СУЩИМ ВО ГРОБІХ ЖИВОТ ДАРОВАЛ». Нас буде покликано, щоб разом з ангелами, які оспівують перемогу Христа на небесах, і ми тут на землі були гідні чистим серцем славити Його.

Прот. Павел Алеш.

Святые Жены-Мироносицы

«Ангел глагола женам: что с плачем ищете живаго и оживотворившаго род человеческий, воста Христос Бог наш из мертвых, яко всесилен» (Стихира на вел. вечерни).

Где только не проповедано св. Евангелие, всюду разглашена память о тех женах, которые всю жизнь Господа нашего Иисуса Христа были верны Ему, как Своему Божественному Учителю. Они и при гробе были свидетельницами действительности Его погребения. Они же являются первыми благовестницами светлого Его Воскресения. Св. евангелист называет Марию Магдалину, Марию Яковлеву, Соломию и многие другие. Известно, что благодаря их великой любви к Господу и их стремлению быть ближе к Нему — Своему Учителю, погребенному во гробе, они сделались зрительницами св. ангелов, возвестивших о востании из гроба Господа славы, а некоторые даже удостоились видеть воскресшего Спасителя своими глазами. Святые Жены-Мироносицы во время земной жизни Христа следовали за Ним, служили Ему от имений своих. Они презрели страх и боязнь, не отказывались от Того, Кому были преданы сердцем во время самых тяжелых обстоятельств. Они сопровождали Спасителя и плакали, когда веден Он был на Голгофу; они стояли при Кресте, с великим прискорбием в душе смотрели, где Его полагали, и не оставили Господа тогда, из-за страха все апостолы разошлись. Великая вера и любовь не только двигала их за Спасителем, куда Он ходил, но привела их и ко гробу Его, после погребения они нетерпеливо ожидали первого дня недели, когда на рассвете пришли видеть гроб и помазать драгоценным миром Тело Христово, возлюбленного своего Учителя. Тогда они увидели ангела, который сказал им: «Вы ищете Иисуса распятого, Его здесь нет, Он воскрес... пойдите скоро скажите ученикам Его. По пути Сам Иисус встретил их и сказал: р а д у й т е с я! Они приступили, ухватили за ноги Его, поклонилися Ему. Тогда и Христос сказал им возвестить братьям Его ученикам, чтобы шли в Галилею» (Мат. 28, 5—7).

Какая великая радость была для св. Жен-Мироносиц! Какая радость и для всех жен православных! Праматерь Ева первою впала в грех, поверила льстивым и ложным словам диавола и услышала от Бога: «Умножая умножу печали твоя и воздыхание твое» (1 Мойс. 3, 16). Мария Магдалина и Жены-Мироносицы первыми из верующих увидели воскресшего Христа и стали причастными радости Воскресения Его. Правосудие Божие вознаградило их любовь и труд к Господу. Они принесли светлую Воскресения проповедь ученикам и через них всему миру: «Пасху тайную ученикам благовестиша» (Песнь 7 канона). Когда приближался рассвет первого дня христианского, ставшего потом праздником праздников и торжеством торжеств, занималася заря новой жизни для женщин. Произнесено воскресшим Спасителем одно приветственное слово — «Радуйтеся» — и Мироносицы восприняли облегчение от той тяжелой вины, которая обременяла женщину со времени грехопадения. Они удостоились быть вестницами радостного события всемирного Его Воскресения.

Есть предание, что Господь Иисус Христос после своего Воскресения явился прежде всех на земле Пречистой Матери Своей. О явлении Иисуса Христа Пресвятой Деве Марии вспоминают церковные песни: «Воскресшаго видивши Сына Твоего и Бога, радуйся со апостолы Благодатная чистая и еже радуйся первие, яко всех радости виновнаго восприяла еси Богомати всенепорочная» (Первая песнь канона на утр. на нед. Жен-Мироносиц). Так же о том говорит известная молитвенная песнь Пресвятой Деве: «Ангел вопияше Благодатней, чистая Дево радуйся и паки реку радуйся, Твой Сын воскресе тридневен от гроба...» (на Пасху 9 песнь канона на утрени).

Воскресший Спаситель дал залог Божиих благодеяний — драгоценной любви и благоволения Отца Небесного, как Женам-Мироносицам, так и нам — всему роду человеческому. «Христос предан бысть за грехи наши и воскресе для оправдания нашего» (Рим. 4, 25). Христос Воскрес, чтобы снова падшего человека вознести от земли на небо, чтобы был сочтен в Царство любви и блаженства, от которого отпал силою греха своего. Христос своим Воскресением показал нам не только великое чудо, но и великий пример. Чудо великое, чтобы утвердить нашу веру, а пример, чтобы укрепить нашу надежду, ибо Христово Воскресение есть преобразом воскресения для всех верующих в Него (1 Кор. 1, 20).

В чем заключается причина великой любви, чести Жен-Мироносиц? Не в чем другом, как в их великой любви к Господу. Св. Жены-Мироносицы напоминают и нам своим подвигом, что наша любовь к Богу должна быть глубоко преданной, сыновней любовью нашего сердца: «Возлюби Господа Бога твоего всем сердцем твоим, и всею душею твоею и всем разумением твоим» (Мат. 22, 37). Положение жен есть высокое, им принадлежит определенное право по духу и благодати среди членов Церкви Христовой. В ней как мужи, так и жены «вси бо едино есте о Христе Иисусе» (Гал. 3, 28). Мужчины и женщины уравниваются между собой в обязанности быть достойными христианами, и те, и другие во Христа крестилися, во Христа облеклися (Гал. 3, 27). Все жены, следуя по пути, указанному им Господом, украшают свою жизнь высокой любовью и твердой верой ко Христу и достигают морально-духовного совершенства. Христианские жены должны благодарить воскресшего Христа, утвердившего их в высоком христианском звании, и идти по пути, указанном в Божием Слове — быть «богомудрыми» (7 песнь пасх. кан.), уважать и ценить высокое положение, которое принадлежит им в Христовой Церкви.

Дорогие братья и сестры!

Молитвенно прославляем св. память св. Жен-Мироносиц, которые напоминают нас своим подвигом, что и мы можем подражать в их великой вере, чистой любви и в добродетелях к Господу. И нам будет легко на душе и будем чувствовать в наших сердцах нечто — святое, таинственное, благодатное, а то сам воскресший Господь нисходит Своею благодатию в душу человека и наполняет ее неземная радость, непонятная для грешного серца. «Очистим чувствия, и мы узрим Христа, сеяющаго неприступным светом воскресения и Радуйтеся ясно услышим от Него». Как некогда явился Он св. Женам-Мироносицам и апостолам, так и теперь некоторым благодатным образом явится и нам Своим последователям и наполнит наши сердца тою же радостью, которой наполнил сердца тех.

Прот. В. Мандзюк.

Святий пророк Ісаія

Найбільшим старозавітним пророком, який залишив після себе записані пророцтва, є, безперечно, св. пророк Ісаія. Його обширна книга в розмірі 66 частин є найбільшим літературним пророцьким твором. Літературно-художнє звучання проповідей і особливо важливість пророцького змісту робить цю книгу перлиною старозавітньої пророцької літератури. Через важливість місійних пророцтв, які охоплює книга, біблійні ексегети Ісаію назвали старозавітним євангелістом. Не диво, бо Ісаія так детально описує особу і спасительське діло Ісуса Христа, що читач має почуття, немовби Ісаія був прямим свідком описуваних подій (порівняй, наприклад, 53 частину). Не бути того, що до нас дійшли рукописи цієї книги ще з часу перед наземним перебуванням Ісуса Христа, маловірних легко могла б напасти думка, що книга написана по Христі умілим автором, який запасував пророцтво на перед тим проходившу подію.

Хто ж був пророк Ісаія, коли Господь Бог з'явив йому таке глибоке пізнання правди? Про особу Ісаії з його книги довідуємось лиш дуже мало. Пророк із-за скромності про себе не говорить. З першої частини дізнаємось, що він був сином Амосовим і мав пророцьке видіння в часі юдейських царів Уазії, Йотама, Ахаза і Єзекії. На пророчу службу був покликаний «року смерті царя Озії» (6, 1). Мабуть, це був 738 рік до Христа. Був одружений і, згідно з Священним Писанієм, мав двох синів (7, 3 і 8, 4). З цілого змісту книги дізнаємось, що пророк Ісаія детально знав політичне закулісся на царському дворі, з чого можна здогадуватись, що він походив із визначного роду, що брав участь в політичному житті юдейського царства.

Однак Ісаія не глядав кар'єру на царському дворі, але ще змолоду

вибрав собі одну мету — пізнати Бога і служити Йому безкорисливо. Тому часто приходив в єрусалимський храм, щоб тут на місці особливої Божої присутності начерпати нових духовних сил для милого Богу життя в юдейському суспільстві. В той час у цілому Ізраїлі панувало ідолопоклонство, експлуатація, неморальність, насильність та інші єресі. Це все неприємно впливало на молодого Ісаію. Його щирий заклик Бога не залишився без відповіді. В єрусалимському храмі мав видіння, яке сам описує так: «Року смерті царя Озії бачив я Господа, що сидів на високому та піднесеному престолі, а кінці одежі Його переповнювали храм. Серафими стояли зверху Його, по шість крил у кожного: двома закривав обличчя своє, і двома закривав ноги свої, а двома літав. І кликав один до одного й говорив: «Свят, свят, свят Господь Саваоф, уся земля повна слави Його!» І захиталися чопи порогів від голосу того, хто кликав, а храм переповнився димом! Тоді я сказав: «Горе мені, бо я занапащений! Бо я чоловік нечистоустий, і сиджу посеред народу нечистоустого, а очі мої бачили Царя, Господа Саваофа!» І прилетів до мене один з Серафимів, а в руці його вугіль розпалений, якого він узяв щипцями з-над жертвенника» (6, 1-4). З'явлення Бога Ісаії — ужасне, але і тяжко зрозуміле. Адже Бог «...живе в неприступному світлі, Якого не бачив ніхто із людей, ані бачити не може. Честь Йому й вічна влада» (1 Тим. 6, 16). І справді, Бога в Його основі і природі ніхто з людей не може видіти, бо людина не здатна на таке порозуміння пізнання. Однак Ісаії Бог з'являється з великої своєї благосклонності, а саме в тому виді, в якому собі Його уявляв і в якому міг Його впізнати і сприйняти.

За словами св. Єфрема Сірійського, Серафими своїм співом: «Свят, свят, свят Господь натовпів» прославляли Бога в трійці. Правдивість цього погляду підтверджує Священне Писаніє Нового Завіту. Так, св. євангеліст Йоан в своєму Євангелії, говорячи про жидів, які не хотіли повірити в Ісуса Христа, нагадує, що Ісаія видів Його славу, тобто славу другої Божої Особи. «Це Ісаія сказав, коли видів славу Його, і про Нього звіщав» (Йоан 12, 41). Так само з'явлення Третьої Божої Особи — Духа Святого доказує св. апостол Павло у своїй проповіді, кажучи жидам в Римі: «...добре прорік Дух Святий отцям нашим через пророка Ісаію, промовляючи: «Піди до народу цього та й скажи: Ви вухом почуєте, та розуміти не будете, дивитися будете оком, але не побачите!» (Дії ап. 28, 25-26). Порівняй Божі слова Ісаії (6, 9). Отже, Бог в Трійці з'явився Ісаії, щоб таким чином розкрити йому старання всієї Трійці про грішного чоловіка.

Міцний голос співу Серафимів, від якого потрясалися чопи порогів і символ особливої Божої присутності появився — дим (порівняй Екс. 40, 34-35), — це привело Ісаію до усвідомлення великої своєї убогості і грішності. Тому він зволав: «Горе мені, бо я занапащений! Бо я чоловік нечистоустий, і сиджу посеред народу нечистоустого, а очі мої бачили Царя,

Господа Саваофа» (6, 5). Ісаія знав, що грішний чоловік не може видіти Бога і притім залишитись живим (порівн. Екс. 33, 20), тому його радість з видіння Бога переможена страхом з відважності, що не закрив собі обличчя, як Серафими, а відважився дивитись на Бога обличчя в обличчя. Із-за такого усвідомлення своїх недоліків людиною, Бог ще благосклонніше звертається до Ісаія й очищає його від гріхів. Засвідчує це і сам Ісаія, говорячи таке: «І прилетів до мене один з Серафимів, а в руці його вугіль розпалений, якого він узяв щипцями з-над жертвенника. І він доторкнувся до уст моїх та й сказав: «Ось доторкнулося це твоїх уст, і відійшло беззаконня твоє, і гріх твій окуплений» (6, 6-7). Ось який символічний і наочний приклад Божого одпущення людських гріхів. Тому св. Православна Церква ці слова цитує по причащанні віруючих святого Тіла і Крові Спасителя нашого Ісуса Христа. Кожен, хто при причащанні з Ісаіївською скорботою згадує свої гріхи, здобуває не лиш радість з їх одпущення, але і духовну силу виконувати волю Божу, робити самонаправлення і жити повнотою життя. Тому й Ісаія, чуючи такі слова, будучи очищеним од гріхів, стався негайним і прихильним виконувачем волі Божої. Своє дальше поводження він описує так: «І почув я голос Господа, що говорив: «Кого Я пошлю, і хто піде для Нас?» А я відказав: «Ось я, — пошли Ти мене!» А Він проказав: «Іди, і скажеш народові цьому: Ви будете чути постійно, та не зрозумієте, і будете бачити завжди, але не пізнаєте. Учини затужавілим серце народу цього, і тяжкими зроби його уші, а очі йому позаклеюй, щоб не бачив очима своїми, й ушима своїми не чув, і щоб не зрозумів своїм серцем, і не навернувся, і не був уздоровлений він!» І сказав я: «Аж доки, о Господи?» А Він відказав: «Аж доки міста спустіють без мешканця, і доми без людей, а земля спустошена буде зовсім . . .» І віддалить людину Господь, і буде велике опущення серед землі . . . І коли позостанеться в ній ще десята частина, вона знову спустошена буде . . . Але мов з теребинту й мов з дубу, зостанеться в них пень по зрубі, насіння бо святості — пень їхній!» (6, 8—13). На перший погляд, із змісту цих Божих слів можемо гадати, що Бог хоче, аби пророк Ісаія проповідував своєму народу про покаяння, але не хоче, щоб жиди покаялися, бо в майбутньому їх хоче покарати за гріхи. Однак протилежним є правда. Господь Бог хоче, аби жиди покаялися. Ще до того він на іншому місці устами пророка Ісаії закликає їх: «Умийтесь, очистіться! Відкиньте зло ваших учинків із-перед очей Моїх, перестаньте чинити лихе! Навчіться чинити добро, правосуддя жадайте, карайте грабіжника, дайте суд сироті, за вдову заступайтесь!» (1, 16—17). Наше неправильне розуміння цих слів запричинене особливістю форми архаїчного семітського вираження думок. Цілком подібний випадок знаходимо і в Екзод 7, 3; 10, 1, коли Бог позбавляє серце фараона, що не хоче звільнити жидів (Екз. 7, 14; 9, 7). Коротко про це можна сказати лиш стільки, що тут охоплена думка, за якою Господь Бог дозволить, щоб

ці грішні впали так глибоко в гріх, який закономірно переросте в їх катастрофу. Правильність такого тлумачення згаданих слів Бога ясно підтверджує Спаситель Ісус Христос, коли зміст цих слів тлумачить так: «І над ними збувається пророство Ісаії, яке промовляє: «Почуєте слухом, — і не зрозумієте, дивитися будете оком, — і не побачите . . . Затовстіло бо серце людей цих, тяжко чують вухами вони, і зажмурили очі свої, щоб коли не побачити очима й не почути вухами, і не зрозуміти їм серцем, і не навернутись, щоб Я їх уздоровив» (Мат. 13, 14—15).

Божественні слова Ісаії є пророкуванням про майбутнє цілого, хоч і розділеного на дві частини, Ізраїльського царства. Вони означають, що гріхи жидів приведуть їх у велике нещастя, яке сповниться так. Господь Бог дозволить, щоб занепало насамперед більше і грішніше північноізраїльське царство. Це сталося в 722 р. до Христа. Падіння царства для народу означало велику рану. Не дивлячись на те, що війна тривала кілька років, під час якої ассірійський цар Салманасар V розграбував країну, його наступник Саргон II, який війну закінчив, нещастя ще поглибив, коли після здобуття головного міста Самарії відвів в Ассірію в полон більшість населення країни. Тим самим північноізраїльське царство остаточно заникло.

На Юдейське царство, яке було щодо родів десятою частиною бувшої Ізраїльської імперії, прийшла пошесть із Вавілона. Переслідування кульмінувало в 587 р. до Христа. Вавілонський цар Навуходоносор знищив Єрусалим, а жителів країни відвів у полон у Вавілон. По великих муках і оплакування своїх гріхів та по моральному виправленню персидський цар Кир, який запанував над Вавілоном в 538 р. до Христа, звільняє жидів із полону. У Палестину приходять в основному вже лиш потомки відведених полонених, бо більшість із них у рабстві вже померла.

І хоч аналізовані пророчі слова в першу чергу стосуються грішної затверділості жидів, яка приготувала грунт для падіння обидвох згаданих жидівських держав, все ж у зв'язку з повненням волі Божої і особливо з слуханням і сприйманням Божої правди ці слова адресовані всім людям. Ісус Христос нагадує їх усім тим, які почули Його науку, виділи Його чудеса і все ж не прийняли Його своїм Месією. А як це є з нами? Віримо в Бога, ми пересвідчені про правдивість Божого з'явлення і Божих Заповідей! І все ж не раз у нас є різні причини, через які дозволимо собі обійти Божий Закон. Що буде з нами? Як завершиться наше стремління? У вавілонське чи ассірійське полонення, напевно, не попадемо. Їх імперії давно розпалися. Але, крім іншого можливого нещастя, напевно, впадемо в полон гріха. А хто є рабом гріха, той не може чекати щасливого життя ані тепер, ані по смерті.

Божественні слова Ісаії — це не лиш наперед винесений вирок за гріхи. У них можна почути голос Божий, адресований і кожному з нас. Але цей голос почуємо лиш в покаянні. Без усвідомлення своїх гріхів і без стрем-

ління до самовиправлення будемо слухати голос Божий, але не почуємо його і результатом буде наше духовне падіння — порожнеча. Лиш в покаянні можна почути голос Бога і відповідати на нього: «Ось тут я, пошли мене» виконувати Твою волю, Боже.

Покликання Ісаії на пророчу службу і для нас всіх є закликом Божим до життя згідно з Його святою волею. Однак ці слова якось особливо здаються бути найбільш адресованими тим молодим християнам, які мають здібність і можливість статися ширителями Божого слова і бути слугами Його олтарю. Так, дорогі браття і сестри, Божественні слова: «Кого маю послати і хто нам піде?» (6, 8) адресовані і вам. Хоч ви не видите «Господа, що сидів на високому та піднесеному престолі», все ж посередництвом св. Євангелія звертається до вас: «Хоч жнива великі, та робітників мало» (Лук. 10, 2). Може, побоюєтесь священичого послання? Однак не забувайте, що «. . . сила в слабості стається досконалою» (2 Кор. 12, 9). Духовна вартість виконування пастирської служби священика не полягає лиш так у виниканні його особистих здібностей, хоч ці, безперечно, мають широку можливість свого застосовування, але в тому, як священник віддасть себе Христовому пастирському служінню. Чим більше священик дасть себе опанувати Христом, тим більший його успіх, бо проблеми не рішає за своєю мудрістю, але за волею Божою. Він сам стається Його здійснювачем, чим самим знаходить і повноту свого життя. Не лиш Ісаія, але ні інший старозавітний пророк, не вчив в своєму імені, але в імені Божому. Тому вони сповнили своє послання і їх життя було високоякісним. В очах сучасного світу священиче покликання вже не має такої якості, як давно. Але в Бога священиче покликання все постійно якісне, адже священики хочуть служити людям і Богу; єдино Богом досконало і об'єктивно оцінена праця священика. І коли Він нас кличе на жнива, то ми маємо йти так своєчасно, як ішов Ісаія. Той, за словами Божими, знав, що не буде мати успіху у свого народу. Він знав, що не приймуть його. А все ж стався, він не питався, чому має проповідувати закостенілому народу, але йшов і проповідував, бо така воля Божа. Бог із любові до людей посилає їм Ісаію, а Ісаія їм з любов'ю проповідує. Його слова вітер не відніс у пустиню, але записалися в серця мільйонів віруючих, які прийшли після старозавітнього затвердіння. Однак нас на наших приходах чекають щирі й побожні вірники. Їх серця і душі спраглі за Божим словом. Вони хочуть напитися із цієї живої водиці, від якої людина ніколи не буде спрагла (Ін. 4, 1—42). Це перспектива, яка більш ніж радісна. Лиш треба прийти до цих людей з вірою, що проявляється і в особистому нашому поводженні. Потім ви побачите, що правдою, яку ви ширите, не є лиш ваші теоретичні знання, але і Божа правда, яка посередництвом ваших уста як вогонь запалить серця віруючих. Коли ви помітите, що посередництвом сили вами сповіщуваного Божого слова в глибині душі віруючих настають зміни і на обличчях їх появляються

сльози смутку за свої гріхи і сльози радості з досягнутого покаяння, потім увидите, що тут не йдеться лиш про просту вашу самореалізацію, але про силу Духа Святого, який чудотворно перетворює віруючих до досконалості. Ви відчуєте невимовну радість з того, що саме вас грішного і негідного чоловіка «нечистоустого» обрав собі Всемогутній тлумачем Своєї Святої Волі. Кожен проповідник, що це прожив, знає, що це не самообман, але Божественна благодать, яка робить чудеса передусім з ним самим, адже проповідуванням Слова Божого прививаються в душу слухача слова не лиш з Божого Завіту, але і пов'язані з ними духовні сили, що ведуть до їх дотримування. Тому не може бути самообманом те, що дає відвагу і силу — перемагати над слабостями і гріхами. Люди в кожен час потребували і будуть вимагати живе слово ради і втіхи. Боже з'явлення є якраз відповіддю на їх питання, тому треба пастирів, які б як учителі приводили Божий народ до пізнання правди. Це дуже важливий, відповідальний і прекрасний обов'язок. Бо, як говорить пророк Ісаія, «Які гарні на горах ноги благовісника, що звіщає про мир, що добро провіщає, що спасіння звіщає . . .» (52, 7). Цим благовісником є Христос, але і всі ті, яких Він покликав на священичу проповідь. Сьогодні Він закликає і вас і чекає вашої відповіді. «Ось я, — пошли Ти мене» (6, 8).

Мілан Герка.

Пам'яті о. архімандрита Андрія Коломацького

13 лютого 1980 р. перестало битися серце найстаршого священика нашої Церкви — о. архімандрита АНДРІЯ. Спочив він у Румбурку на 84 році життя і після св. Літургії в православному храмі в Румбурку на Стражному верху був похоронений 23 лютого на цвинтарі в цьому ж місті. Може, нема між нами священика або такого віруючого, що інтересується церковним життям, який би не знав особу і життя спочившого отца Андрія.

Його життя було майже легендою і в кожному разі прославлянням невтомної, Церкві відданої праці. Народився він 8 лютого 1896 р. в с. Саражиці поблизу Києва в бідній, глибоко релігійній сім'ї. Його батько був церковним псаломщиком, отже змалку о. архімандрит виростав в атмосфері церковної богослужби, співу, любові до храму Божого. Глибоко віруюча мати пробуджувала в своїх чотирьох дітей найліпші моральні якості — щирість, любов до Бога і ближнього, порозуміння до потреб ближніх. Батьки не шкодували ніщо, щоб дати дітям потрібну освіту. Малого Всеволода — це було хрестне ім'я о. Андрія — засвятили на службу Богу і Церкві. Привели його в Київську семінарію, щоб там він приготувався на священика. Однак війна в 1914—1918 рр. це послання молодого Всеволода віддалила ,оскільки негайно на початку першої світової війни його було покликано в армію. Протягом війни його було 7 разів поранено, але Бог,

під покров якого молодий Всеволод віддав себе, своїм прозрінням зберіг йому життя, щоб пізніше він міг Йому служити. Всеволод Коломацький воював в загоні стародружинників, який становили переважно чехи, поселені в Росії, а також росіяни під командуванням росіян. Тут формувалось ядро майбутньої чехословацької армії, з якою полковник Коломацький потрапив у Чехословаччину, але після війни він здався військових почестей через завіт, даний Богу, і засвятився повністю на службу Богу, хоч йому спонукалася світська кар'єра.

В 1924 р. його було висвячено на священика єпископом Бен'ямином на тодішній Підкарпатській Русі, де в той час бурхливо розгортався православний рух. Мрія народу вирватись із сторічного соціального і духовного гніту була близькою серцю Всеволода Володимировича. Він був свідомий і того, що і його праця у тодішніх невлаштованих умовах в Церкві на Закарпатті, крім нестачі священиків, може бути дійсним внеском до доброї справи. Однак нелегким і непростим було тоді бути православним священиком на Закарпатті. З бувшої Угорщини Чехословацька республіка перевзяла і старі старозавітні закони, які абсолютно не респектували інтереси віруючого народу і в маєтко-правових питаннях належності храмів, які народ вважав своїми власними — отже православними — награвали церкві

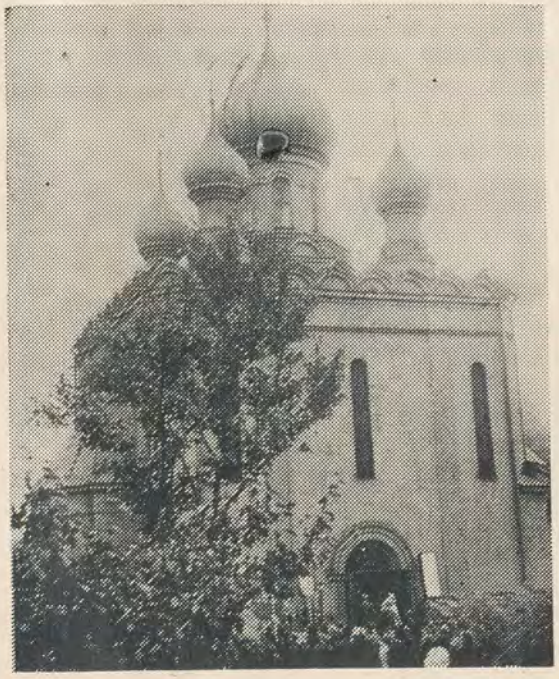

Храм св. А. Невського в Пряшеві і храм-пам'ятник в Межилабірцях — діло рук о. Андрія Коломацького.

греко-католицькій. І в тих селах, як Іза — відоме з процесу проти православним, що був інсценований угорським урядом перед першою світовою війною — як Липча, Горінчово і дальші, що перейшли на Православ'я і користали храми, вважаючи їх своїми, трапились труднощі після заключення так званого «моду вівенді» між Ватіканом і чехословацьким урядом. Ужгородська греко-католицька капітула вимагала від вірників будинки і інший маєток судовими процесами. Тим більше, за користання храмових будинків під час 5—6 років перед рішенням судів збирала від цих сел великі суми грошей. Наприклад, село Великі Лучки, як наводить прот. д-р А. Новак в статті в «Гласі православі», № 1—2 за 1977 р., стор. 18—19, заплатило сім мільйонів крон. Мета була ясна — фінансово знищити православних вірників в цих селах і останніх відрадити від подібного кроку — виступу із уніятської церкви. В той час о. Всеволод Коломацький помагав православним досягти права і справедливості, що іноді переростало аж до сповідницької ангажованості, з-за чого дістався до конфлікту з урядами, що пригнічували православний рух, і тому його 7 разів було ув'язнено.

Ця ситуація поставила Православну Церкву перед необхідність побудувати нові церковні будинки. І сталося тут чудо: отец Всеволод Коломацький взявся за таке завдання, поринув у працю, яку доти ніколи не робив і про яку ніколи спеціально не вчився. Він почав будувати храм. Сам він жив так само бідно, як і православні вірники, тому не було ні фінансів на будівельний матеріал. Традиційні храми на Закарпатті будувалися з матеріалу, що був по руці — із дерева. Так почав робити і о. Всеволод за допомоги домашніх працівників. Перший храм був дерев'яний — побудований був в селі Руському. Віруючі, видячи відданого духовного пастиря і благословіння Боже, що супроводжувало його працю, самі почали із своїх скромних заощаджень помагати грошима і тим, що доклали свої руки до діла. О. Всеволод пустився і до дальшої роботи — почав малювати ікони. Затруднювало його роботу дальше — очі, труднощі з якими відчував протягом цілого життя, досвіду не було жодного, але Господь Бог і в цій праці підтримував його створити прості, зате емоційно сильно впливаючі ікони і навіть цілі іконостаси. Настали й особисті випробування — померла його улюблена донечка і скоро після неї Господь Бог покликав і його жінку, матушку Клавдію, але ці випробування його не відвели від розпочатого діла. Виникає новий храм Божий — в Ракошині. Ось що пише про враження, яке на нього справила ця святиня, чеський письменник-подорожувач К. Ганса в книзі «Чотири нариси і образки з Подкарпатської Русі» (Прага, 1935, 402 стор.): «...Незабаром я приїхав в село Ракошин, розташоване переважно з правої сторони дороги. Десь в першій половині розтягнутого села, вліво при дорозі виростає новий храм. Захопив мене знову незвичайний вигляд храмового стилю... Храм був побудований в 1928 р. витратами... Всеволода Коломацького.., дружина якого похоронена

всередині. Церква приходська, засвячена Діві Марії і належить православному єпископству у Мукачеві . . .»

Потреба нових православних храмів показалася не лиш на Закарпатті, але і в Чехії та на Моравії, де завдяки натхненній місіонерській праці єпископа Горазда ширився православний рух серед чеського народу. І наперекір тому, що в тодішній Чехословацькій Церкві, яка в перші роки свого існування хотіла статися православною і тому була у зв'язку з Сербською Церквою, панував радикальний напрям, за владикою Гораздом, висвяченим в 1921 р. в Бельграді Сербською Православною Церквою на єпископа чехословацького — православного, послідовно йшла певна частина віруючих і священиків, які не боялися страху з існування і труднощів з будівництва Православної Церкви, так би мовити, із фундаменту. Владика Горазд попросив єпископа Мукачівського Дамаскина, щоб дозволив перейти о. Всеволодові Коломацькому в чеську і моравсько-сілезійську єпархію. Це і сталося і о. Всеволод розпочав будівництво храмів на Моравії, не забуваючи і далі про потреби єпархії на сході тодішньої республіки, де з його рук виросло 7 храмів, найкращим з яких є храм в Ужгороді.

Першим храмом, який він побудував на Моравії, був храм у Ржіміцях, засвячений св. Людмилі, мучениці і княгині чеській. По богослуженнях 23 квітня 1933 р. владика Горазд представив віруючим у Ржіміцях о. Всеволода як людину незвичайних якостей, від Бога обдареного незвичайними здібностями, як мужа великої працелюбності, пильності і невтомної витривалості. Владика Горазд закликав віруючих, щоб позмагались і доклали зусиль для справи найбільш цінної в релігійному житті — про будівництво власного храму Божого. В той час і наша республіка проживала тяжку економічну кризу, православні віруючі були люди переважно бідні, робітники і дрібні сільські господарі. Були претензії, що не можна на себе брати довг у зв'язку з будівництвом дорогого храму. Претензії відкинув сам о. Всеволод Коломацький тим, що на Закарпатті він побудував сім храмів і ніде не залишив борги, і тут на Моравії побудує він дешево і ощадливо. Показав він план усім майбутнього храму, проект розробив він сам . . . Аргументи о. Всеволода були переконливі і наперекір складності і невпевненості економічної ситуації. Вірники в Ржіміцях розпочали будівництво. Мали можливість пізнати натхнення і пристрасть, з якою працював о. протоєрей Коломацький — від фундаментів, від мурарських робіт аж до храмових куполів, невтомний, завжди зразковий, на першому місці, він зривав за собою всіх своїм натхненням і вірою в успішне і щасливе завершення діла. Треба пригадати, що перед самим проектом вивчав о. Всеволод також характер місця і всієї околиці, щоб храм добре впадав у навколишнє середовище. Це йому теж вдалося. І з внутрішнього боку, в храмі він створив іконостас і просте, але діюче окрашення. Коли цей перший храм на Моравії був побудований руками і натхненим серцем

о. Коломацького, 21 травня 1934 р. був висвячений. Було ясно, що з Божого благословіння було досягнено великої перемоги. Недовіра була переможена, і приклад приходу в Ржіміцях брали для себе православні приходи на Моравії — Худобин, Стржеменічко, Оломоуц і Тржебіч. Останнє будівництво проходило в Челеховицях, уже в тяжкий період окупації в 1941—1942 рр., перед насильною ліквідацією Чеської Православної Церкви. По смерті владики Горазда при переслідуванні Чеської Православної Церкви нацистами в 1942 р. о. Коломацький зазнав подібну долю, як і інші православні священики. Його було кинуто у в'язницю і потім послали його на примусові роботи в Німеччину. Через певний час із-за здоровельних причин йому було дозволено знову повернутися в Прагу, де працював на світській роботі, оскільки йому було строго заборонено робити в Церкві. І наперекір тому він в будинку родини бр. Шембери в Празі тайно служив св. Літургію, покладаючи свої надії на Бога. Вдавалось йому це робити аж до кінця війни. Негайно в травні 1945 р. він вдався до відновлення знищеного храму св. Кирила і Мефодія в Празі. Тимчасово, поки не вернулися з Німеччини інші священики і поки не було відновлено організацію Православної Церкви у визволеній країні, він вів організаційну справу Чеської єпархії і заступав Церкву на різних переговорах із органами держави.

Оскільки всі чеські православні храми були розграбовані гестапом, не було найнеобхіднішого церковного інвентаря і богослужбових потреб, о. Всеволод Коломацький взявся і за цю роботу, щоб можна було за короткий час відновити літургійне життя. Пропонував кройку богослужбових риз, сам їх шив, приготовляв і інші потрібні тимчасові потреби. Вже в 1946 і потім в 1947 р. почав і закінчив будівництво нового храму в Кромєржіжі. В той час у нас вже діяв Екзарх Московської Патріархії Єлевферій, який отца Всеволода постриг в монаха, причому прийняв монашеське ім'я Андрія, пригадуюче пам'ять св. апостола Андрія і рідний Київський край нового єромонаха. Після повернення чехів з Волині у вітчизну в 1947 р. знову застосувався багатий досвід о. Андрія, оскільки в десяти храмах, які наша Церква придбала для новобудованих церковних осередків чехів з Волині, необхідно було будувати іконостаси і внутрішнє устаткування. Ці завдання, які поклала на нього Церква, він виконав добросовісно.

Після війни настало возз'єднання православного церковного життя на території нашої країни під однією юрисдикцією. О. Андрій подорожує на Східну Словаччину, щоб тут застосувати свою невтомну активність. До найвизначніших будов з його рук в цей час належать храми в Межилабірцях, як і теперішній кафедральний храм св. Александра Невського в Пряшеві. Після переселення богословського факультету (первісної семінарії) у Пряшів о. Андрій побудував не лиш іконостас у факультетській капличці, але послужив святій Церкві і своїм багатим життєвим, пастир-

ським і духовним досвідом, ведучи пастирські курси при нестачі священиків, читаючи літургіку. Своїм досвідом він втрутився і в організацію і керівництво курсів при Православному богословському факультеті в Пряшеві. Про його батьківське управління з подякою згадують многі наші православні священики. Для чеських священиків він приготував «Правила для духовної особи» і ряд цінних лекцій.

Осінь свого життя о. Андрій не провів бездіяльно. Він собі свою пенсію не уявляв як відхід з активної церковної праці в «приватну» сферу інтересів. Таку сферу він ніколи не глядав, не вважав її придатною для священика, бо священик повинен служити протягом цілого свого життя. І наперекір фізичної слабості вісімдесятирічний архімандрит надалі служив Церкві. Творив іконостаси — ми уміємо добре оцінити цю його працю, коли в останні роки свого життя він вже був майже сліпий і міг працювати лише за допомоги сильних збільшуючих скел. Він побудував ще іконостаси в Соколові, Фридланді, Опаві, Судицях, Остраві та інде. По ради і поміч зверталися до нього многі, він намагався кожному чимось зарадити. До останніх років свого життя — творчого і благословенного, благословенного віком і працею — служив в наших церковних приходах в Румбурку і Чеській Липі. Свою духовну приналежність Богу не проявляв надміру ззовні. Він завжди був тверезий і чисто людський. Приваблював він людей безпосередністю поводження, щирістю, в якій не було ні зеренка лицемірства та єхидності. Він умів радуватися, коли в людей помічав будь-який слід добра і порозуміння до духовного життя. Був покірним вшановувачем великого духовного старика — св. Серафима Саровського. Немовби ми чуємо все його серафимівське вітання — «Христос воскресе, радості моя!» Для всіх, яких поведе Бог, щоб йшли за Його прикладом, буде платним: Кожну працю, яку треба зробити для Божого діла, почніть з довірою і відвагою. Закінчите її з Божим благословінням. Це є заповіт «робітника Божого» о. Андрія.

Вічная йому пам'ять!

СПАСАЙ ДУШУ

Спасай душу, пока жив,
Смертью кончится твой спив . . .
Мысли на вичность свою,
То Бог будет с тобою.
А если Он с тобою,
Выиграл в смертном бою,
Победа над злом твоя
И радость внеземная.
Жизнь без конца — в блаженстви,
В вечном небесном царстви,
Без страданий- рыданий,
В любви, без поруганий.

о. А. Э. Подгаецкий

Підсумки діяльності Християнської Мирної Конференції

19 лютого 1980 р. в Празі відбулось засідання представників членських церков, об'єднаних в Християнській Мирній Конференції в ЧССР, щоб на своїх зборах, в яких взяли участь і представники державних органів на чолі з д-ром Карлом Грузою, Яном Кметьом, як і представник мирного об'єднання католицького духовенства в ЧССР каноник Адлер, оцінити свою діяльність за попередній 1979 рік і визначити собі завдання на цей рік. Головну промову зачитав після вступної молитви д-ра Милослава Новака генеральний єпископ д-р Ян Михалко, голова Регіонального об'єднання ХМК, який оцінив минулорічну роботу, як і перспективи цієї вимогливої праці сьогодні, коли ми є свідками просто істеричного воєнного провокування з боку західних держав і передусім США; ХМК дивиться в майбутнє з оптимізмом і зробить все, що в її силах, щоб приспіти в дусі миру в світі.

Доц. д-р о. Ярослав Шуварський, секретар Регіонального об'єднання, ознайомив присутніх з планом праці в конкретних числах і з фінансовим господарюванням. Бр. Михайло подав підсумовуючу промову про діяльність членських церков і богословських факультетів. Декан д-р Йосеф Смолік реферував про працю комісії з питань людських прав. Після перерви учасників зборів поздоровив д-р Карел Груза, який підкреслив позитивні риси співпраці між церквами і державою, як це висловив заступник голови Уряду д-р Матей Лучан з представниками церков на своїй бесіді. Подякував за ангажованість 15 церквам, що проявляється на міжнародному полі, як і в вихованні благородних мирних почуттів, передусім завдяки впливу церковної преси. В дискусії говорили: д-р Л. Міржейовський, генеральний секретар ХМК, д-р Імре Варга, синодний сеніор д-р Гаєк, наш блаженніший Митрополит Дорофей. Збори ухвалили комюніке і спільне проголошення представників. Збори підкреслили важливу думку, що в боротьбі за мир церкви і надалі повинні активно виступати, присвячувати цьому питанню систематичну увагу в мирних комітетах і в богословських факультетах.

Устами нашого церковного представника владики Митрополита Дорофея було подано свідчення про історичний досвід східного християнства, яке на власному житті проживало страшні війни, про наше переконання і далі активно боротись за мир, щоб далі розгортати традицію православного миротворчества.

(па)

ПРОГОЛОШЕННЯ

Ми, представники і заступники 15 церков, релігійних общин, об'єднаних в РО ХМК в ЧССР і богословських факультетів, на своїх зборах в Празі 19 лютого 1980 р. ухвалили таке проголошення:

Як наслідники Христа ми переконані в тому, що в жодному разі не можемо відступити від нашої дотеперішньої мирної ангажованості, навпаки, ми її повинні інтенсифікувати. Сповідники Христа, прихильники любові і примирення не сміють дати себе зловжити на роздмухування ненависті і ворожнечі між народами, так само як і в області національного співжиття чи співжиття екуменічного. Тому ми підтримуємо ставлення міжнародної ХМК до міжнародних питань.

Ми, учасники зборів, звертаємось до віруючих церков і релігійних общин з проханням, щоб не уступали від свого шляхетного зусилля своїми молитвами і своєю працею створювати послідовну й витривалу атмосферу довіри і забезпечення мирної співпраці не лиш в нашій дорогій країні, але посередництвом неї і в європейському та в всесвітньому масштабі. Якраз нині, в часі наростання міжнародного напруження, потрібно, щоб наші членські церкви і релігійні общини однозначно засуджували кожну підбурюючу пропаганду, що набуває навіть істеричний характер. Навіть найвищі представники країн НАТО і США намагаються заплавлювати Західну Європу новою стратегічною зброєю, викликати напруження і в інших країнах світу. Таким чином граються з небезпекою повернення в часи холодної війни, ба навіть з розв'язанням справжньої війни з неуявними апокаліптичними наслідками.

Ми виражаємо однодумно своє ставлення, що ще міцніше примкнемось до інших мирних сил і ще більш рішуче і послідовніше будемо домагатись дальших переговорів про зниження не лиш політичних, але й воєнних напруг в дусі пропозицій, пред'явлених соціалістичними країнами.

Ми висловлюємо надію і переконання, що спільним зусиллям всіх миролюбних сил світу вдасться ліквідувати наміри тих, які граються з небезпекою розв'язання нової світової війни, війни, яка в атомний вік могла б мати наслідок навіть знищення життя на землі. Незабаром ми відзначимо 35-річчя визволення нашої країни Радянською Армією. Пригадаємо собі страхіття другої світової війни, віддамо честь тим, які поклали своє життя, щоб ми і наші діти могли жити. Тому тим більш ми готові підтримувати мирну політику нашої країни, що відповідає життєвим інтересам всього людства. Ми рішучі разом з всіма членськими церквами і їх представниками підтримувати будівниче зусилля нашого народу за програмними цілями Національного Фронту, в міцній єдності братніх народів чехів і словаків та інших національностей.

Поздоровляємо вас словами апостола Павла: «А накінець, браття, радійте, удосконалюйтесь, тіштеся, будьте однодумні, майте мир, — і Бог любові та миру буде з вами» (2 Кор. 13, 11).

Учасники зборів Регіонального об'єднання ХМК в ЧССР.

із засідання зборів членських церков і релігійних общин Регіонального об'єднання ХМК в ЧССР, що відбулись в Празі 19 лютого 1980 р.

Членські церкви і релігійні общини РО ХМК в ЧССР зійшлись на своїх чергових зборах в Празі 19 лютого 1980 р. Присутніх було представників всіх 15 церков і релігійних общин, як і представники чотирьох богословських факультетів в ЧССР в загальній кількості 120 учасників.

Збори поздоровив д-р Карол Груза, директор Секретаріату у церковних справах при Уряді Президії Влади ЧССР, який взяв участь у засіданні і з своїми заступниками Секретаріату у справах церковних МК ЧСР і МК ССР. Говорив також генеральний секретар ХМК д-р Любомир Міржейовський.

Після вступної молитви, яку служив д-р М. Новак, Патріарх Чехословацької Церкви Гуситської, збори заслухали й обговорили звіт про діяльність Регіонального об'єднання за 1979 р., який зачитав голова Регіонального об'єднання проф. д-р Ян Михалко, генеральний єпископ Словацької Євангелицької Церкви а. в. в ЧССР. Діяльність Регіонального об'єднання він розглядав у зв'язку з працею міжнародної ХМК і сучасним міжнародним життям, що він зробив із богословської точки зору. В звіті констатувалось, що Регіональне об'єднання виконало план роботи, ухвалений в лютому 1979 р. Високо було оцінено зокрема мирний семінарій, що відбувався 26 і 27 червня 1979 р. в Тржінці за участі голови Комітету по продовженню праці ХМК, Митрополита Київського і Галицького Філарета, Екзарха України, який вказав на взаємозв'язок Божого миру, дарованого во Христу, з християнською відповідальністю за мир у всьому світі. Самотній семінар присвячував увагу проблемі роззброєння в ситуації по Хельсінкі і боротьби за людські права у відношенні до расового питання на основі аналізу документів V Всесвітніх Мирних Зборів. Учасники семінару однодумно ухвалили проголошення на підтримку договору ОСЕ-2.

Регіональне об'єднання, за звітом, утримувало добрі зв'язки і з іншими регіональними комітетами ХМК за кордоном і відбувся діалог з делегаціями за мир з інших континентів (Японія, Австралія). Дуже добру працю відвели обидві комісії РО: Комісія по роззброєнню і Комісія по людським правам.

Регіональне об'єднання підтримувало міжнародну ХМК як морально, так і фінансово. Це проявилося особливо в добрій підготовці представників членських церков РО, які взяли участь у міжнародних конференціях, влаштованих ХМК (Міжнародний секретаріат, Трудовий комітет і т. п.). Добру працю зробили й окремі церкви як членські церкви РО, як це випливає із звіту про діяльність комісій, комітетів і відділів по мирній праці в цих церквах.

Регіональне об'єднання хоче продовжити інтенсивно цю працю і в 1980 р.

Констатував це секретар РО доц. Ярослав Шуварський в плані праці, який було пред'явлено зборам. Регіональне об'єднання буде організувати в цьому році урочисті зібрання з нагоди 35 річниці визволення нашої країни славетною Радянською Армією. Обидві комісії РО: Комісія по роззброєнню і Комісія по людським правам зінтенсифікують ще свою працю і будуть обговорювати питання, що будуть на програмі готованих зібрань сигнатарів хельсінського заключного акта в Мадріді. Членські церкви РО будуть підтримувати працю Міжнародної ХМК конкретно тим, що в цьому році скличуть засідання Міжнародного секретаріату ХМК до ЧССР і будуть присвячувати підвищену увагу підготовці своїх заступників як членів Комітету по продовженню праці ХМК, що має мати своє засідання в Айсенаху

Особливо важливим пунктом праці РО є підготовка, яка має присвячуватись реалізації ініціативи церков в ФРН на заснування міжнародного центру для виховання в дусі миру і роззброєння в Лідіцях, а саме за співпраці Міжнародної ХМК, як і Чехословацького Мирного Комітету, Союзу антифашистських борців та інших громадських організацій.

У співпраці з міжнародною ХМК РО спробує організувати своєчасно і швидко вісті для своїх членських церков і регіональних общин, а саме про домашні й заграничні акції мирного руху. Таким чином буде намагатися вести членські церкви і релігійні общини, щоб ширили виховання і освітню кампанію шляхом своєї праці і відповідним способом до вищенаведених питань. Після плідної дискусії збори ухвалили Проголошення, яким звертаються на правління всіх членських церков і релігійних общин РО — ХМК в ЧССР з закликом далі підтримувати мирний рух не лиш РО і Міжнародної ХМК, але і Всесвітньої Ради Миру та інших мирних рухів в світі, які і в сьогоднішній складній міжнародній ситуації своєю підвищеною мирною активністю доказують, що про мир вони думають серйозно, бо мир є єдиною можливою альтернативою радісного, повного і по-людськи достойного життя на землі.

НА ФОНД НАШОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКОВНОЇ ПРЕСИ ДАРУВАЛИ: Православний приход у Варадці — 100 Кчс, віруючий з Удола — 200 Кчс, віруюча із Стретавки, Михалівецького округу — 20 Кчс, родина Ковачова, Висока-над-Угом — 20 Кчс, Юрій Стрипай, Порубка Михалівецького округу — 50 Кчс, Михайло Олекса ст., Гнойне — 100 Кчс, Алжбета Матейова, Великі Ревіштя — 20 Кчс, родина Антоликова, Сечовце — 20 Кчс, родина Деложицька, Сечовце — 20 Кчс, Марта П'єщакова, Великий Липник — 50 Кчс, Йоан Боднар, Земплинський Клеченов — 100 Кчс, віруюча Марія з Борова — 50 Кчс, віруюча із Снини — 100 Кчс, Василь Сович, Обручне — 100 Кчс, Ян Бенько, Межилабірці — 50 Кчс.

НА НИВІ ГОСПОДНІЙ НОВИЙ ПРАЦІВНИК

15 і 16 грудня 1979 р. Блаженніший владика Дорофей, Митрополит Празький і всієї Чехословаччини, в храмі св. Володимира в Маріянських Лазнях служив св. Літургію. При цій нагоді він висвятив нашого богословця бр. Й. Гаузара на диякона і священика.

Разом з Блаженнішим богослуження служили настоятель храму прот. Р. Яковлевич і прот. Н. Гринко. Обидві богослуження відбувалися за великої участі вірників.

Після закінчення богослужень в неділю владикові подякував настоятель храму. Між тим Блаженніший владика Дорофей щирими словами говорив до новосвященика і присутніх вірників, ведучи їх до благочестивого життя. Духовне свято проходило в урочистій, піднесеній атмосфері.

Збор старших.

Життєвий ювілей

Вкінці минулого року в колі своєї любимої родини відзначив свій круглий життєвий ювілей 50 років з дня народження брат МИХАЙЛО АНДРЕЙКО, старанний батько, чоловік і дідо. Крім своїх старань, брат Михайло є і відданим членом нашої Церкви і членом нашого кураторського збору. Немалі його заслуги на відновленні нашого фарського будинку і нашого храму, який він відвідує з любов'ю.

До дальших років життя від імені всього Шамудовського приходу желаємо йому доброго здоров'я, много успіхів в його відповідальній роботі, а в особистому житті — щедрого Божого благословіння.

На многая і благая літа!

Віруючі православного приходу в Шамудовцях, куратори, сім'я і місцевий священик.

До недожитого 100-річчя з дня народження митр. прот. Йоана Кокинчака, генерального вікарія

В цьому місяці Православна Церква відзначає недожите 100-річчя з дня народження о. митр. прот. Йоана Кокинчака, який надміру любив Православну Церкву, став одним із її основоположників і організатором нової Михалівецької єпархії.

Митр. прот. Йоан Кокинчак народився 11 квітня 1880 р. в Соліварі. Загальну і богословську освіту здобув у Пряшеві. Заочно вчився і в юридичній академії в Кошицях. Висвятив його єпископ д-р Йоан Валли. Служив на приходах в Петковцях, Вираві і Вишніх Чабинах. В 1927 р. був назначений директором єпископської канцелярії в Пряшеві і ці обов'язки він виконував аж до 1950 р. Був професором церковної адміністрації в богословській семінарії в Пряшеві.

Під час історичних подій 1950 р. він разом з вірниками повернувся до Православної Церкви і стався одним із організаторів Михалівецької єпархії, де був і генеральним вікарієм. За свою працю був кілька разів нагороджений.

Ще й на заслуженому відпочинку він радо приходив у Михалівці в храм і заходив до єпископа благої пам'яті Мефодія (Миллого).

Пам'ять світлої постаті о. митр. прот. Йоана Кокинчака живе в наших серцях, як чесного і відданого справі Церкви православного християнина. Вона буде жити в нас і в наступних роках.

Ш. Горкай.

Посмертна згадка

Після тяжкої, короткої хвороби свою душу віддав Створителю 16 вересня 1979 р. брат ІВАН БЕНЬО з Нехваль-Полянки. Помер він на 81 році життя, 50 років присвятивши праці в Церкві як голова кураторського збору. Нехай Господь Бог за його довгорічну сумлінну працю нагородить Царствієм Небесним. Похорон справляв о. Франтішек Греш, настоятель приходу в Пихнях.

Вічная йому пам'ять!

Посмертні згадки

На 49 році життя передчасно відійшов від нас у вічність добрий вірник, куратор Православної Церкви в Нижній Ядловій брат МИХАЙЛО ДЖУПИН. Небіжчик народився 21 лютого 1931 р. Його родина в його особі втратила доброго і ласкавого чоловіка і батька 3 дітей. Смерть прийшла до нього неочікувано 15 лютого ц. р. Через свою добру вдачу мав много друзів, які прийшли відпровадити його на останню дорогу.

Похорон справляв о. прот. Йоан Сивик, окружний архідекан з Вапеника 17 лютого 1980 р.

Вічная йому пам'ять і блаженний покой!

Після довгої хвороби 26 грудня 1979 р. померла АННА ПАЛОВЧАКОВА (род. Матіова) в Залужицях Михалівецького округу. Народилася вона 14 лютого 1907 р. в Земплинській Широкій — Крашок. Була вона побожною і щирою православною віруючою. І наперекір хворобі чесно відвідувала храм Божий, була присутня на богослуженнях.

Боже, упокой душу її в Царствії Твоєм!

Вічная їй пам'ять!

---

17 січня 1980 року на 46 році життя віддав свою безсмертну душу Створителю брат Андрій ІЛЯШ. Дружина спочившого втратила доброго чоловіка, діти — доброго батька, Православна Церква — доброго віруючого, куратора, а артіль в Брацовцях — доброго тракториста, найліпшого комбайнера на Словаччині.

Це була дуже добра людина. Небіж виорав глибоку борозну, яку покропив потом своєї вимогливої роботи. Був мужем праці, його груди прикрашали нагороди. З подякою тепер дивимось на те, що брат Андрій зробив на користь Православної Церкви і суспільства. В останній дорозі прощалися з ним близькі, всі вірники з цілого Фалкушовського приходу та цілої околиці, співпрацівники, прощалися з ним земплинські лани, які він надміру любив.

Похорон справляв місцевий священик о. прот. Юрій Лович у Фалкушовцях.

Вічная йому пам'ять, блаженний покой!